

אופיר חובב

צילום: הדס פרוש

אֵיפשהו במהלך השנה השלישית ללימודי האמנות שלו, אי או ב-2014, ערך האמן הרן כסלו ניסוי תמוה, במסגרתו הרכיב באמצעות צבעי שמן דשנים קומפוזיציה של טבח המוני בחדר האוכל של הקיבוץ שלו, בא"ר. הוא צייר דמויות עירויות וכפות ידיים, כיסאות הפוכים, שולחנות מחוררים מכדורי ירי, מדשאה מוכתמת בצבעי הסוואה צבאיים, ילדה נטולת ראש כשמלה לבנה וגופים שמנופפים בידיהם ומתחננים לעזרה, ביניהם שתל גם את הרקדניות של דגה ורפרנסים מסוימים לאולימפיה של מאנה. הרצפה נצבעה באדום סמיך של דם. את הכליל הזה, שאו נדמה הזייתי ומוטרף, מסגרו חלונות שקופים, שמכעדם נראו מגדל המים והמדשאות המוריקות של הקיבוץ. לאחר שסיים, הוא התרחק מעט לאחור והביט בבד הצבעוני. נה היה לו ברור שהוא שונא את זה. "לא יכולתי להסתכל על הציור", אומר כסלו. "זה היה מילולי מדי, פורנוגרפי, בלי סאבטקסט. כאילו כפיתי על המציאות משהו ביזארי ולא הגיוני, מיץ בית בוכות מופרע כזה של סיטואציות שכלתי אפשרי שיתגשמו במציאות". יותר מהכל, אומר כסלו, זה לא התאים למסע שערך אז, מצויר פיגורטיבי למופוט.

המשך בעמ' 2

"אני לא צריך לדמיין כלום יותר. כל הפחדים הכי נוראיים כבר קרו לי"

האמן הרן כסלו היה רגיל להישאר בסטודיו שלו בקיבוץ בארי בזמן האזעקות, האמין שהחרדה טובה ליצירה. אחרי ששרד את הטבח עם משפחתו, שעות ארוכות ומצמררות אותן חווה כאחרונות בחייו, הוא עדיין לא בטוח איך ומה ישוב לצייר: "כרגע אני עסוק במלחמה יומיומית על השפיות של ילדיי"

המשך מעמ' 1

"חדר אוכל", 2014. "כאילו כפיתי על המציאות משהו ביזארי" צילום: שירה משה

כסלו התקדם מאו, והציג תע- רוכת יחיד, בין היתר בגלריה "זימאק", המייצגת אותו, בגלריה בבארי וב"מקום לאמנות" בתל אביב. הוא גם השתתף בתערוכות קבוצתיות, ביניהן במשכן לאמנות עין חרוד, מוזיאון הנגב, מוזיאון אשדוד, גלריה בנימין בתל אביב, גלריית "דנה" ביד מרדכי וגלריית "הבית הלכך" בניר עוז, שבעליה והאוצר שלה, חיים פרק, חטוף ונמצא עתה ברצועת עזה. הוא זכה בפרסים, ביניהם פרס לאמן צעיר מטעם משרד התרבות והספורט ב-2018. נראה היה שהדברים הלכו והסתדרו. "בסופו של דבר הקיבוץ תמך בי מאוד", הוא מבהיר. "עשינו נהול מיוחה, שבמסגרתו הכסף שאני מרוויח ממכירת עבודות יכול לממן עבורי קניית צבעים או הד- פסת קטלוג, למשל. יצרנו דבר תקדימי שנקרא אמך".

עם הזמן סיגל לעצמו כסלו כתב יד מובחן, שנע בין דו ממד לתלת ממד כדי לתאר את נופי הנגב המערבי, בייחוד את אלה של בארי ומחנה הפליטים הסמוך אל בר רייג, ואת החרדה שמפעפת תחתיהם. כסלו מניח על גבי בד שכבות עבות של צבע באמצעות מריחות ידניות, כלי גינון, סכינים, פטישים, השפרצות צבע ישירות מהשופרת ולעיתים גם שימוש בקומפרסור לחץ אוויר, ש"מפוצץ" את שכבות הצבע העליונות בצורה שחושפת מעין מכתשים קטנים המתבקעים תחתיהן. "ככל ששכללתי את כתב היד שלי, כלי העבודה הרגילים, המכחולים האירופאיים האלה, הלכו ונהיו לא קשורים אליי", הוא אומר. "הבנתי שהם לא יכולים לעזור לי לצייר את החרדה הזו שלי, את הבגלן הזה שיש פה, שהוא מאוד מאוד מסוים. שיפודים וסכינים – לא כאלה של ציירים, סכינים ממש – מאפשרים לי לתת לציור גוף".

מה דעתך על "המכחולים האירופאיים" בעולם האמנות הבינלאומי, שמביעים לאחרונה עמדה פוליטית חד משמעית ומפנים לנו גב? "המציאות שלנו במקום הזה מורכבת ובלתי אפשרית. היא רחוקה מלהיות אפס או אחד, והאמת היא שהיא 'פאקינג מאס' אחד גדול. כרגע אני נמצא בצד אחד, שהוא הצד של המשפחה שלי, שדפקו לה בדלת וניסו לרצוח אותה, ולגביה שום דבר שאף אמן נחשב יגיד לא יכול להזוין. זה גם נראה לי דבילי ואיכשהו פתטי לשבת באירופה ולנסות להבין מה קורה ברצועת עזה, כשדי ברור שאין לך שום קשר למקום הזה, ושאתה לא מבין את המציאות המורח תיכונית שמתנהלת בפסים אחרים לגמרי. מצד שני, לצפות מאמן כמו דמיאן הירסט, למשל, שלאחרונה מצייר נקודות, לספק איזושהי עמדה מורכבת, זה גם די תלוש. הוא מתנהל בעולם מקביל לחלוטין".

מחבת עם חמאה

גם העולם הנוכחי של כסלו, שכרגע יוצר בסטודיו קובייתי ומומוג שהוקצה לו לכינתיים

"זה היה נראה לי דבילי לצייר את החרדה האמיתית הזו, ששמורה למי שגר כל החיים שלו בקיבוץ שנמצא ממש בסמוך לגדה, באופן כל כך ברור הרבה פחות מתחכם מלנסות לתאר אותה בצורה מופשטת שלא נכפו עליו דמויות ומקום ספציפי. אבל הוא עדיין מבהיל ומבהיר את הנקודה".

כסלו, בן 38, נשוי לסיוון ואב לכרמי בן ה-10 ולברי בת ה-7, גילה את אמנות הציור בדרך משונה מעט. במסגרת התנדבותו לשירות צבאי שובץ באמל"חיה ביחידת שלדג, ולאחר שהשתחרר, שם לב ש"חסר לו הקטע הזה של עבודה עם הידיים". חיפושים אחר מסגרת אמנותית כלשהי הובילו אותו לקחת שיעורים אצל רן טננבאום וגיא אביטל בסטודיו לציור "כרלל", ואצל דוד ניפו בסטודיו "תחנה" שבתל אביב. בהמשך התקבל למחלקה שנפתחה ב"שנקר" לאמנות רב תחומית.

מלבד המורים הרשמיים שלו, אבות רחניים כמו חיים סוטי, אימץ כסלו לעצמו גם מנטורים רחניים כמו דובליה הלה, שעמו נפגש מספר פעמים בסטודיו בקי- בוך נירים, ואורי ריזמן, שעם ציורי הדרך שלו הודהה, ואף ערך להם מחווה משלו. "הוא היה גאון", אומר כסלו. "הוא מעין מנטור-על שלי. מאוד הודהיתי עם זה שהוא נחשב למטורף של הקיבוץ בגלל העיסוק שלו באמנות. כשסיימתי את התואר ב"שנקר והייתי עדיין ממש בתחילת דרכי, לאנשים בקיבוץ היה קצת קשה להבין מה אני בדיוק עושה. יש לי איזה ציור חום כזה (ברוך ואדמה), שהוצג במסגרת תערוכת יחיד של כסלו בגלריה "זימאק" ב-2017, א"ח) שציירתי פעם, כשחשבתי על 'מה אנחנו לעוזאל עושים פה בעצם? טירוף של מלחמות וחרדה כשב- סופו של דבר זה בסך הכל ברוך ואדמה".

"אני זוכר שמתישוהו בדרך לחדר האוכל צעק לי אחד מחברי הקיבוץ, שגרצ'ב ב-7 באוקטובר, 'הן, ראיתי את הציור שלך בפייסבוק. תגיד לי, מה זה החרא הזה?' הוא כמובן לא אמר את זה מתוך כוונה רעה, הוא התבדח. אני אוהב אותו מאוד וכואב את המוות שלו, אבל זה לא היה כל כך פשוט בהתחלה, להיות אמן בקיבוץ. זה לא כזה דבר מובן מאליה. לא היה ברור איפה ממוקם הסטודיו שלי, למשל, והוא זו מהחשמלייה של הקיבוץ למשרד אחר שהיה פנוי, או למקום אחר שהקצו לי בהתח- לה לא ממש הבינו מה זה כל הקשקושים האלה שלי ומה אני רוצה להגיד, וגם לא הבינו אם זו העבודה שלי, ואיך בעצם היא מכניסה לקיבוץ כסף".

התעמלות בוקר

1. מה אמר רנה דקארט, בהתלר- צות, על המגבלה של שכל טוב?
2. למה מסוגלים בעלי מוחות שנונים, לדבריו?

תשובות בעמ' 11

"בוץ ואדמה", 2017. "אנשים בקיבוץ לא הבינו" צילום: הרן כסלו

בקומה השנייה של "ארטרט" בתל אביב, נדמה תלוש. "בארי זה הבית. זה מקום מדהים ומוגן ויפה – ככה הרגשתי עד לפני חודש, בכל אופן. כפרואר כולם מגיעים לראות את הכלניות ואתה רץ שם בשדות ומכיר כל חבר קיבוץ וכל אבן ויש תמיד קולות צחוק של ילדים והדשא תמיד ירוק. אבל יש איזה דיסוננס בין הפסטורליות הזו, לבין הפחד שאתה מרגיש שמב- בע, כי אחת לכמה חודשים משהו מתלקח ופתאום יורים עליך ויש טילים והרעש של המטוסים נכנס לך לתוך המוח. זה כמו מחבת עם חמאה, שתוססת בתוכו לאט לאט. אני חושב שדרך ציור של הנוף אני מרגיש, או הרגשתי, שאפשר לה- ביץ את זה. הנוף פאקינג זו. קורה בו משהו. זה דבר מקריפ שמעסיק אותי, בטח בתור אבא לילדים. אלה תנועות ממש עדינות של פחד וחרדה שמבעבעות כל הזמן מתחת לפני השטח, ואותן אני מנסה לצייר את הדיאלוג הזה, את הפער הזה בין מה שמתקיים בשכבות הצבע העליונות, לבין התנועה התת-קרקעית של החרדה שזוחלת מתחת. הציורים מאפשרים לי גם למצוא איזה מזור לפחדים שלי, לקחת את החרדה, לצייר אותה במים ופיגמנט, לשלוט בה איכשהו".

מה יש לציור להגיד עכשיו, "כל תזוזה של פוך, כל נביחה של כלב, זה מוות. הוא שכב לידנו ולא זז, ואני מרגיש שזהו. עוד שנייה גומרים עלינו. התחלתי להיפרד מאנשים בוואטסאפ" בקומה השנייה של "ארטרט" בתל אביב, נדמה תלוש. "בארי זה הבית. זה מקום מדהים ומוגן ויפה – ככה הרגשתי עד לפני חודש, בכל אופן. כפרואר כולם מגיעים לראות את הכלניות ואתה רץ שם בשדות ומכיר כל חבר קיבוץ וכל אבן ויש תמיד קולות צחוק של ילדים והדשא תמיד ירוק. אבל יש איזה דיסוננס בין הפסטורליות הזו, לבין הפחד שאתה מרגיש שמב- בע, כי אחת לכמה חודשים משהו מתלקח ופתאום יורים עליך ויש טילים והרעש של המטוסים נכנס לך לתוך המוח. זה כמו מחבת עם חמאה, שתוססת בתוכו לאט לאט. אני חושב שדרך ציור של הנוף אני מרגיש, או הרגשתי, שאפשר לה- ביץ את זה. הנוף פאקינג זו. קורה בו משהו. זה דבר מקריפ שמעסיק אותי, בטח בתור אבא לילדים. אלה תנועות ממש עדינות של פחד וחרדה שמבעבעות כל הזמן מתחת לפני השטח, ואותן אני מנסה לצייר את הדיאלוג הזה, את הפער הזה בין מה שמתקיים בשכבות הצבע העליונות, לבין התנועה התת-קרקעית של החרדה שזוחלת מתחת. הציורים מאפשרים לי גם למצוא איזה מזור לפחדים שלי, לקחת את החרדה, לצייר אותה במים ופיגמנט, לשלוט בה איכשהו".

"הצילו", 2023. "מתקשה עכשיו לדמיין ציור חרדה" צילום: הרן כסלו

להסתכל על הילדים שלי ולדעת שאלה הרגעים האחרונים שלנו יחד, כי זה כבר קרה לי באמת. אני יודע עכשיו מה זה להחזיק את הידית של המ"ד הכי חזק שאני יכול, כי אם לא אז זה יהיה הסוף של כולנו, כי זה קרה לי באמת".

בסלון עם האקדח

מוקדם בבוקר השבת ההיא נשמעה אועקת צבע אדום וכסלו והמשפחה נכנסו מנומנמים לממ"ד. הילדים לבשו פיג'מת מיניונים. הוא עוד היה בתחתונים ובהבוק של חדות הספיק לשלוח יד אל האק- דה. הם הניחו שעוד מעט האועקות ייפסקו והם יוכלו להתפנות לעי- סוקי השבת הרגילים. "פתאום התחלנו לקבל הודעות בקבוצת הוואטסאפ של הקיבוץ, שיש מח- בלים שמסתובבים בחורף", משחזר כסלו. "לקחתי את האקדח ואמרתי בסלון, כדי שלא יגיעו אליהם בממ"ד. טענתי את האקדח ונעמדתי ליד החלון ורק אז קלטתי את מי- מדי הגיהינום. אנשים צועקים 'הצילו' ויש צווחות של ילדים וקולות של ירי בלתי פוסק. אתה קולט שהם עוברים מבית לבית ויש ריח של שרוף וצרחות אימה. בחיים שלי לא שמעתי צרחות כאלה, וההודעות בקבוצה ממשיכות, ואתה מחבר אותן

לצרחות שאתה שומע ומבין שאלה כנראה צרחות של ילדים וצרחות של הורים שהרגו להם את הילדים".

הבימה
התיאטרון הלאומי

חוזרים להבימה

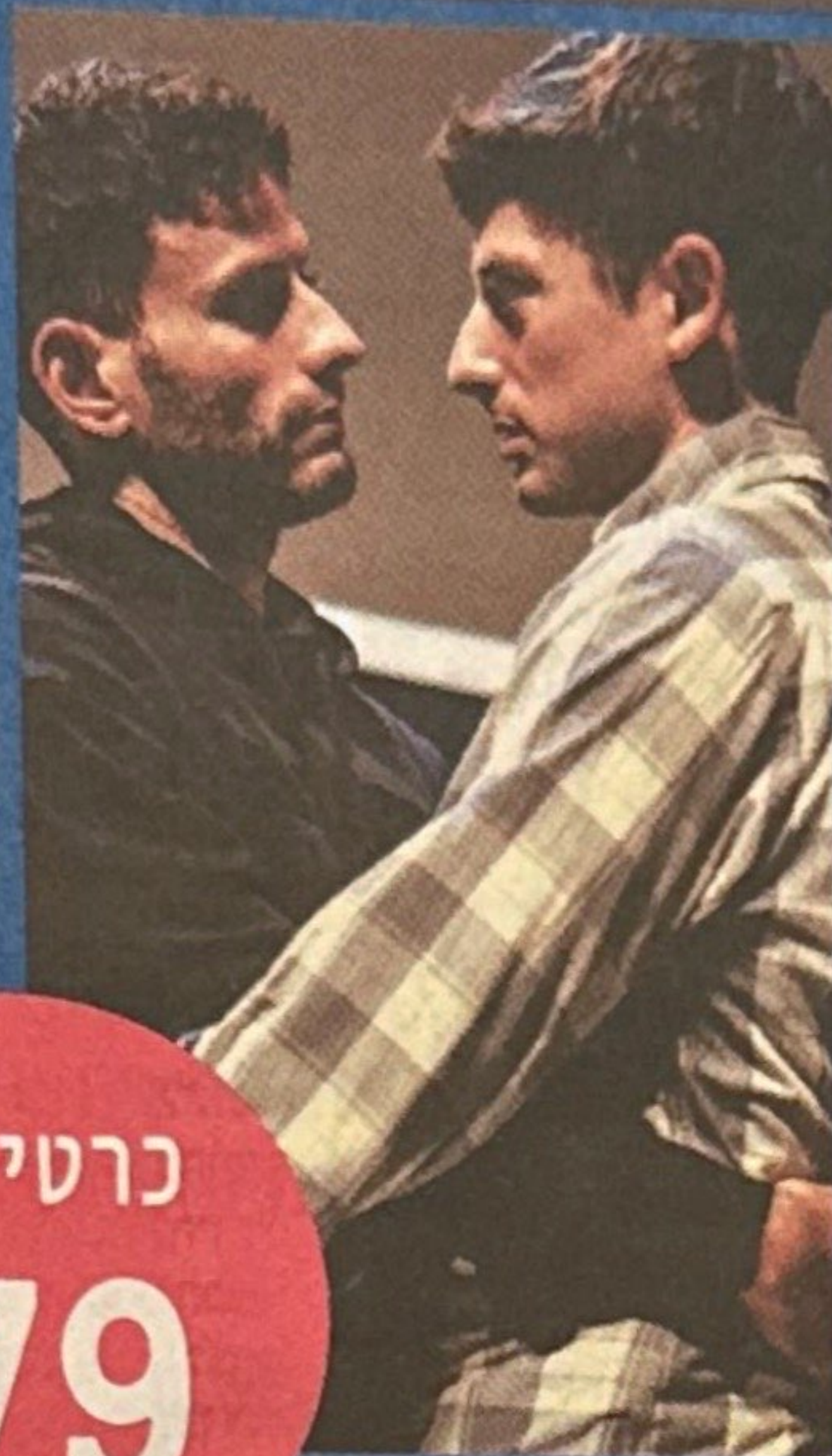
החל מ-22.11

התיאטרון הלאומי "הבימה" מזמין אתכם לקחת פסק זמן קצר, להחיישב באולם ולאפשר ללב להירגע, לחייך ולהתרגש.

השכנים מלמעלה
22-24 בנובמבר, 4-5 בדצמבר

את שאהבה נפשי
28-30 בנובמבר, 1-2 בדצמבר

כרטיס ב-79 ₪

זרים מושלמים 26-27 בנובמבר

בשלב זה יציג התיאטרון באולמות "מסקין" ו"ברטנוב" בלבד, אולמות אלה מהווים מרחב בטוח למקרה ותישמע אדעקה

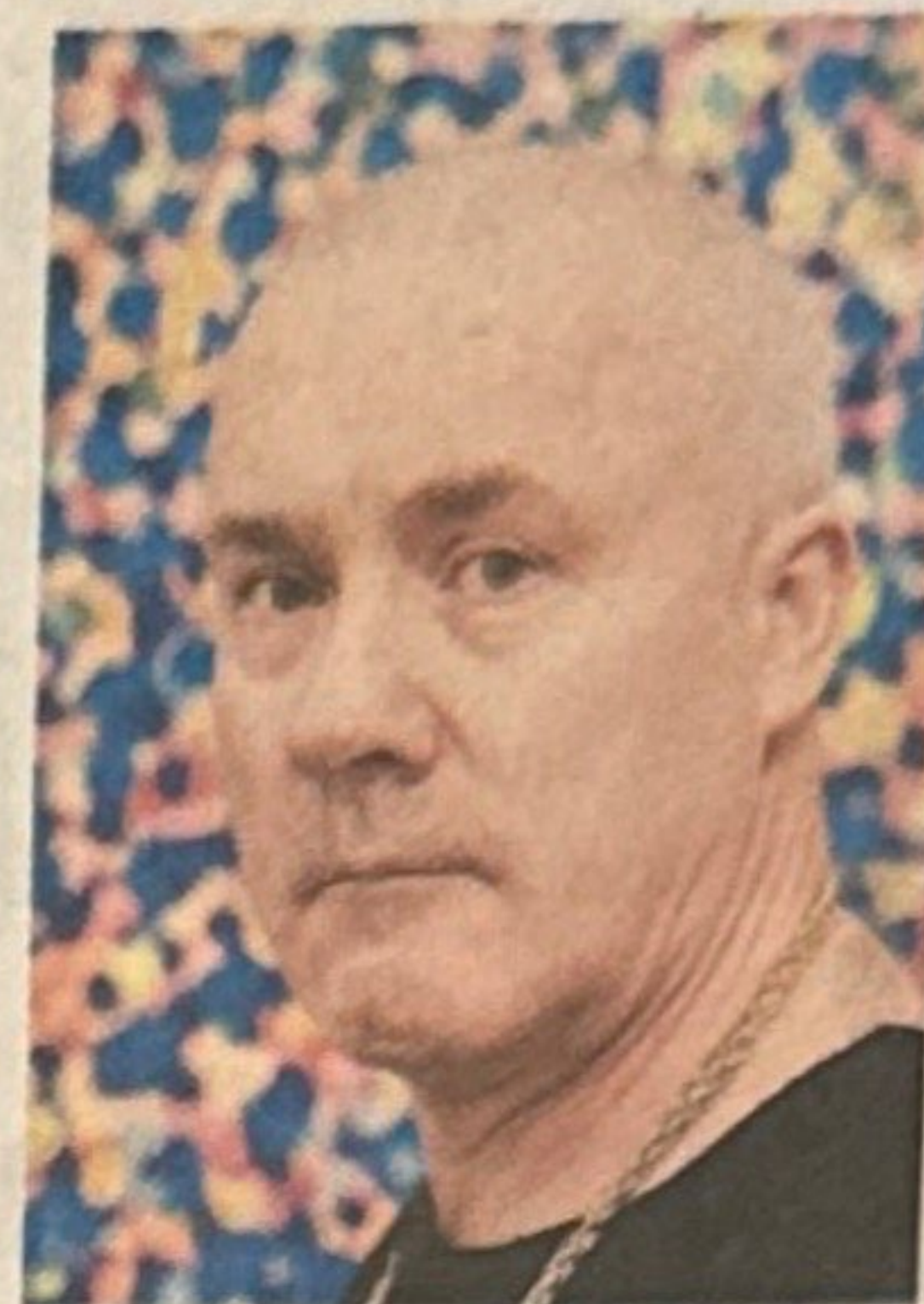
מבצע מיוחד לקוראי הארץ: כרטיס ב-79 ₪

קוד הטבה 10195 - 30.11.23 TV

www.habima.co.il · 03-6295555

סבתא, גשר איירי וסיוור צבאי בדרך לאל בורייג", 2017. לפוצץ ולחרב את שכבות הצבע צילום: הרן כסלו

הירסט. לא מחובר למצב כאן
צילום: NATHANAEL TURNER/NYT

"חבר קיבוץ, שנרצח בטבת, צעק לי פעם 'ראיתי ציור שלך בפייסבוק. מה זה החרא הזה?' כמובן לא מכוונה רעה. בסופו של דבר הקיבוץ תמך בי מאוד"

"הציורים אפשרו לי למצוא איזה מזור לפחדים שלי, לקחת את החרדה, לצייר אותה במים ופיגמנט, ולתחום אותה בתוך ויטרינה, לשלוט בה איכשהו"

הפציר בו לא לוותר. "הוא הצטייד בנשק, לקח איתו את הארוס של אחותי, ויחד אספו בדרך כמה חיילים ונסעו אלינו", מספר כסלו. "הוא אמר לי שהוא בדרך, שרק לא אפסיק להחזיק את הדלת".

בסביבות השעה ארבע אחרי הצהריים הם סוף סוף הגיעו לחלץ אותם מהממ"ד, ואז המשיכו לחלץ גם את אחותו של כסלו, ואת סבתא שלו, ששהו גם הן בקיבוץ. "לפני שהם הגיעו ממש חשבתי שאלו השניות האחרונות שלנו", אומר כסלו. "הרגשתי את זה בעצמות. היה שלב שבו כבר לא שמעתי כלום ולא ראיתי כלום. סיוון אומרת שמתישוהו היא שמעה דפיקות בדלת, אבל אני לא שמעתי את זה. הייתי מרוכז בצליל הזה של הפוך בסוף זה לגמרי עניין של מול", הוא אומר. "לא עשינו שום דבר אחר ממה שאחרים עשו. הם פשוט עברו

מים ואוכל. מצאתי איזה בננה ו'מח' וקצת לחם. לא יודע כבר מה זה היה, כל דבר שהצלחתי להניח עליו את היה. זכרתי להביא לילדים אוניות, כדי שלא ישמעו את כל מה שקורה בחוץ. פחד אלוהים. נכנסתי פנימה לממ"ד וסגרנו את הדלת. לקחתי קרשים מהמיטות של הילדים ושמתי בהן צלב כדי שיחזיקו את הדלת, ואז חסמנו אותה עם ארון קיר וכל מיני משחקים שלהם וספות ולא ידעו מה עושה. הוזתי איוו כוננית שלהם, וזה הלחיץ אותם. הם לא הבינו מה קורה – אני עם אקדח והמיטות שלהם מתפרקות ויש קולות משרים נים מבחוק. כרמי התחיל לבכות. הוא היה בהיסטריה. שניהם היו בלחץ אטומי, ובאטר עליהם לוח. "אני זוכר את הרעש של החי כוך של שמיכות הפוך שהיו להם, שהם כמו איתן מהמיטה. אני לא אשכח את הסאונד הזה בחיים שלי. מין חיכוך כזה שמטריף את המוח וייחרט לי בו לעד. אתה באלף פאניקות וחרדה, אבל מבין שאתה גם צריך לנשום ולייצר עבורם איוושהי אווירה רגועה, למרות הכל. אתה חייב לגייס כוחות ולהיות חזק. אני לא יודע מאיפה. אתה מבין שזו סיטואציה שאתה הולך להישחט ואלו הרגעים האחד רונים ובתוכך אתה בפחד מוות ואתה חייב לעשות 180 מעלות הפוך ממה שאתה באמת מרגיש, ופשוט להיות בסדר. אתה חייב להיות בסדר, בשבילם, ולהסביר בשקט אבל בנחישות שאסור להם להילחץ ושאסור להם לזוז כרגע, כי זה מפריע לי להקשיב. הכלב היה איתנו בשקט ואיכשהו לא נבת. לא ידע איך הוא הבין. אם הוא היה נובח הייתי צריך לא יודע מה לעשות, לירות בו, כנראה, כי זו סכנת חיים. כל תוהו של פוך, כל נביחה של כלב זה מוות. הוא שכב לידנו ולא זז, ואני מרגיש שזוהו. שהם עוד שנייה גומרים עלינו. התחלתי להיפרד מאנשים בוואטסאפ".

בשלב הזה, מתאר כסלו, השעה היא כבר שעת צהריים, ואין צבא ואין אף אחד ויש ייאוש מוחלט. "אתה תקוע בממ"ד, מסתכל על הילדים ועם כל שנייה הסיכויים שהנורא מכל ייקרה גדלים. אתה פשוט מחכה לסוף". אחיו של כסלו, איש ביטחון המתגורר בגן יבנה,